

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za kulturo, znanost, šolstvo in šport

Številka: 010-01/12-10/2
Ljubljana, 26. 9. 2012

Komisija Državnega sveta za kulturo, znanost, šolstvo in šport je na podlagi 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09 in 101/10) sprejela naslednje

P o r o č i l o

o vlogi in nalogah Radiotelevizije Slovenije glede na Sklep Vlade Republike Slovenije o višini mesečnega prispevka za programe Radiotelevizije Slovenija

Komisija Državnega sveta za kulturo, znanost, šolstvo in šport je na 58. seji 24. septembra 2012 obravnavala vlogo in naloge Radiotelevizije Slovenije (v nadaljevanju RTV) glede na Sklep o višini mesečnega prispevka za programe Radiotelevizije Slovenija, ki ga je Vlada sprejela 23. 8. 2012.

V razpravi so sodelovali člani komisije in predstavniki RTV Slovenije, Sveta delavcev RTV Slovenija, Društva slovenskih pisateljev, Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, Slovenskega centra PEN in Olimpijskega komiteja Slovenije.

Vlada je sprejela sklep o znižanju mesečnega prispevka za RTV za 10 odstotkov glede na njegovo višino v letu 2012. Ukrep naj bi skladno s sprejetim proračunom za naslednjo leto začel veljati s 1. januarjem 2013. Pristojna Komisija Državnega sveta je na pobudo predstavnika kulture v Državnem svetu Antona Peršaka obravnavala položaj RTV, ki jo bo predvideno zmanjšanje sredstev prisililo v varčevanje in ogrozilo izvajanje programov, s katerimi zagotavlja zakonsko določeno opravljanje javne službe na področju radijske in televizijske dejavnosti z namenom zagotavljanja demokratičnih, socialnih in kulturnih potreb državljanek in državljanov. Komisija je zato na sejo povabila predstavnike RTV in zainteresirane strokovne javnosti, katere dejavnosti RTV promovira prek svojih programskih vsebin.

Pobudnik razprave je uvodoma izpostavil dilemo o razlogih za takšno zmanjšanje prispevka, saj za uporabnike ne pomeni pomembne ugodnosti, za RTV pa bistveno zmanjšanje finančnih sredstev. Ugotovil je, da je financiranje RTV programov, predvsem tistih, s katerimi RTV kot ustanova nacionalnega pomena izvaja javno službo na področju kulturne in izobraževalne dejavnosti ter promocije znanosti in so manj zanimivi za oglaševalce, permanenten problem, ki se nenehno poslabšuje s sistemskimi spremembami in drugimi ukrepi. Vprašal se je, ali tokratno zmanjšanje finančnih sredstev za RTV pomeni odpuščanje zaposlenih, kar bo težko, prekinitvev

pogodbenega sodelovanja z zunanjimi ustvarjalci ali ukinitvev komercialno manj zanimivih programov, zaradi katerih je bila RTV sploh ustanovljena, kar je najbolj verjetno.

Udeleženci so v razpravi opozorili predvsem na primarno vlogo nacionalne RTV, ki je bila ustanovljena, da bi svoje uporabnike, slovenske državljane, gledalce in poslušalce izobraževala in jim približala slovensko kulturno dediščino ter slovensko ustvarjalnost na področju filma, gledališča, resne glasbe, književnosti itd. ter promovirala znanost in šport. S tega vidika je RTV največja kulturna ustanova, zaradi vrste izobraževalnih programov pa tudi največja izobraževalna ustanova. Z informativnimi in analitično-pogovornimi programi pomembno prispeva k ozaveščanju državljanov o zadevah, ki se posredno ali neposredno nanašajo na njih. Obenem skrbi za vsebine, ki so namenjene posebnim skupinam uporabnikov, kot so manjšine, invalidi in druge skupine, ter so zaradi svojih posebnosti opravičene do posebne pozornosti. Država je zaradi posebnega, nacionalnega, statusa dolžna financirati uresničevanje z zakonom določenega poslanstva RTV. Evropski parlament je leta 2009 z resolucijo izjavil, da morajo javne RTV imeti zagotovljena sredstva za svoje delovanje in pogoje, ki omogočajo njihovo neodvisnost od političnih pritiskov in tržnih sil. Za slovensko RTV je poleg zagotovljenega proračunskega deleža pomemben tudi oglaševalski kolač, ki ga s komercialnimi vsebinami oziroma programi po merilu dobre gledanosti zasluži na trgu. V trenutnih družbenih in gospodarskih razmerah pa je RTV dvakratno prizadeta. Na eni strani se zmanjšuje oglaševalski delež, na drugi pa vladni ukrep finančno slabi sposobnost zagotavljanja vsebin in programov, ki so zaradi svojih posebnosti in določenega, številčno omejenega, kroga uporabnikov že tako finančno prikrajšani. S tem se ruši ravnovesje med strukturo zvrsti in vsebin, hkrati pa to pomeni repozicioniranje ustanove kot nacionalnega servisa javnega interesa na samo še komercialno raven. Vodstvo RTV je še poudarilo, da je RTV iz lastnih sredstev, pridobljenih na trgu, financirala digitalizacijo oddajanja TV programov. Skladno z evropsko direktivo pa bi ta investicijska sredstva morala zagotoviti država kot skrbnica javne RTV.

Razpravljavci so ugotovili, da glede na vse stroške, nujno potrebne za tehnični in kadroviski servis oddajanja in preživetja RTV, kot edina oblika varčevanja ostaja možnost črtanja oddaj in zniževanja kakovosti slovenskih programov, ki jim v določeni meri grozi celo ukinitvev. Zmanjšanje ali celo ukinitvev določenih segmentov kulturne (npr. filmov, drugih žanrov igranega programa, radijskih iger ipd.) in izobraževalne (različnih poučnih dokumentarnih oddaj) produkcije bi posledično ogrozilo tudi obstoj posebnih poklicev in razvijanje določenih veščin, ki jih takšna ustvarjalna produkcija zahteva. Poudarili so tudi, da je RTV s svojimi oddajami za določeno skupino državljanov edini stik s svetom ter edina možnost spremljanja športnih prireditev in dogodkov ter del s področja kulture. Finančna restrikcija bo omejila slovensko filmsko in glasbeno produkcijo RTV, ki kakovostno dopolnjujeta mednarodno priznana ter uspešno slovensko ustvarjalno in poustvarjalno dediščino. Posledice vladnega ukrepa bodo vplivale na zmanjšanje ali celo konec sodelovanja RTV z neodvisnimi producenti in ustvarjalci, s tem se bo zožil prostor za njihovo delovanje in možnosti za razvoj. Udeleženci razprave so soglasno zavrnilo vladne primerjave Slovenije z drugimi državami glede višine slovenskega prispevka, saj so le-te neprimerljivo večje po številu prebivalstva. Slovenska produkcija pa je zaradi manjšega števila uporabnikov, plačnikov prispevka, neprimerno dražja, finančna sredstva RTV pa zato pomembno manjša. Ne glede na finančno manj ugoden

položaj slovenske RTV pa mednarodne raziskave kažejo, da je na primer osemkrat bolj učinkovita od britanske BBC.

Komisija je na podlagi razprave sprejela naslednje **sklepe**:

- Vlado RS poziva, naj ponovno razmisli, kaj sta substanca in prioriteta RTV Slovenije kot največje ter najpomembnejše nacionalne kulturne in izobraževalne institucije,
- Vlado RS opozarja, da ima znižanje RTV prispevka le simboličen učinek za državljane, RTV pa pomembno omejuje pri izvajanju programov,
- vladni ukrep slabi vlogo in položaj RTV Slovenije kot nacionalne institucije javnega pomena,
- Vlada RS naj v konstruktivnem dialogu s predstavniki RTV ponovno premisli svojo odločitev in omogoči RTV, da se na varčevanje ustrezno pripravi tako, da ne bo ogrožena njena primarna vloga. Financiranje RTV programov je zaradi njenega statusa in pomena investicija za prihodnost, ne strošek. K ponovnemu razmisleku o primernosti takšnega posega v financiranje javnega servisa je opozorila tudi generalna direktorica Združenja evropskih javnih nacionalnih RTV servisov - EBU UER.

Damijana Zelnik, l.r.
sekretarka

Dr. Zoltan Jan, l.r.
predsednik

Anton Peršak, l.r.
državni svetnik,
predstavnik za področje
kulture in športa